

Обговорення основних проблем міграції було продовжено в межах роботи двох секцій конференції.

Перша секція „Сучасна міграційна ситуація в Україні та пріоритети державної міграційної політики” зосередила свою роботу на обговоренні нинішньої міграційної ситуації як в Україні, так і за її межами, а також на теоретичних та практичних аспектах формування і реалізації державної міграційної політики.

Друга секція „Трудові міграції, їх причини та наслідки” була присвячена найактуальнішим проблемам трудових міграцій, передумовам їх виникнення та наслідкам для економіки України та інших країн. Поряд з цим було обговорено проблеми нелегальної трудової міграції.

За результатами обговорення найбільш актуальних міграційних процесів учасники Міжнародної науково-практичної конференції “Міграція населення в контексті соціально-економічного розвитку” прийняли рекомендації до Уряду України. Вони наголосили, що у сучасних умовах важливим завданням є формування національної міграційної політики, що передбачатиме поєднання заходів щодо залучення населення до України, скорочення масштабів нелегальної трудової еміграції, соціального захисту українських громадян за кордоном.

*В.В. ЧЕРНІЧЕНКО,
кандидат економічних наук,
Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України*

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «РЕГІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

Реалізація нагальних пріоритетів людського та соціального розвитку в Україні вимагає комплексних рішень і заходів державного та регіонального рівня щодо розробки і реалізації науково обґрунтованих стратегій соціально-економічного розвитку, врахування глобальних економічних та соціальних тенденцій, розподілу відповідальності між суб'єктами соціальної політики.

Обговоренню та пошуку шляхів вирішення саме цих проблем була присвячена міжнародна науково-практична конференція “Регіональні проблеми людського та соціального розвитку”, яка проходила 4–5 листопада 2008 р. в м. Донецьку.

Організаторами цієї конференції, присвяченої 90-річчю Національної академії наук України, виступили Інститут економіки промисловості НАН України і Відділення економіки НАН України. Співорганізаторами стали Комітет з питань будівництва, житлово-комунального господарства і регіональної політики Верховної Ради України, Донецька обласна рада, Донецька обласна державна адміністрація, ЗАТ “Донецьксталь”-Металургійний завод”, громадська організація “Фонд “Донеччина””, Донецьке відділення соціологічної асоціації України.

У роботі конференції взяли участь близько ста науковців та практиків з багатьох міст України (Києва, Донецька, Дніпропетровська, Харкова, Одеси, Львова, Луганська, Вінниці та ін.), а також російські вчені. Серед її учасників були такі відомі фахівці з питань людського та соціального розвитку, як академік НАН України О.І. Амоша, член-кореспондент НАН України Е.М. Лібанова, д.е.н. О.Ф. Новікова, д.е.н. А.М. Колот, д.е.н. В.М. Новіков, д.е.н. С.І. Бандур, д.е.н. О.А. Грішнова та ін., представники академічних установ, вищих навчальних закладів, органів державної влади і місцевого самоврядування, промислових підприємств та громадських організацій.

Робота конференції відбувалася за трьома основними напрямками: “Державне та регіональне управління людським і соціальним розвитком”, “Людський та соціальний капітал у контексті інноваційного розвитку” та “Соціальна політика на підприємствах регіону”.

У доповідях і обговореннях багато уваги було приділено диспропорціям економічного та соціального розвитку України, причинам і наслідкам невідповідностей рівнів розвитку економічного та людського потенціалів промислових регіонів, зокрема Донецької області.

Характерною рисою конференції була її певна міждисциплінарність, оскільки проблеми соціального та людського розвитку стосуються майже всіх аспектів людського життя. З огляду на це в роботі конференції взяли участь представники багатьох гуманітарних дисциплін — економісти, соціологи, демографи, спеціалісти з трудових відносин та ін. Дуже цікавими та змістовними були доповіді управлінців-практиків — представників органів державної влади та місцевого самоврядування. В ході конференції її учасники обговорили також питання впливу на соціальний та людський розвиток глобальних процесів, зокрема світової фінансово-економічної кризи.

У пленарних виступах було висвітлено різні аспекти регіонального розвитку, чинники та шляхи його забезпечення. Так, академік НАН України **О.І. Амоша** у своєму виступі зосередив увагу на проблемі інноваційного розвитку України як чинника забезпечення її конкурентоспроможності. Найзначніші проблеми, що перешкоджають людському та соціальному розвитку на регіональному рівні, визначила д.е.н. **О.Ф. Новікова** й запропонувала низку заходів щодо їх подолання або пом’якшення.

Грунтовний аналіз особливостей соціального та людського розвитку Донецької області у порівнянні із загальноукраїнськими показниками представила член-кореспондент НАН України **Е.М. Лібанова**, відзначивши наявність дисбалансу між рівнями економічного та людського розвитку в даному регіоні. На її думку, підвищенню ефективності соціального та людського розвитку на місцевому та регіональному рівнях сприятиме, зокрема, введення до практики місцевого самоврядування соціальних показників для оцінки результативності дій місцевої влади.

Необхідність підвищення конкурентоспроможності української економіки для забезпечення гідного місця нашої країни у світі, що глобалізується, відзначив у своєму виступі д.е.н. **А.М. Колот**. Він підкреслив, що для цього, крім формування ефективних ринкових інститутів, необхідним є вирішення соціальних проблем, оскільки набуття конкурентних переваг нерозривно пов’язано з рівнем людського та соціального розвитку.

Про значення соціального капіталу в забезпеченні економічного і соціального розвитку в умовах світової економічної кризи йшлося у доповіді д.е.н. **О.А. Грішної**. Серед заходів, що мають сприяти вирішенню цього завдання, вона відзначила стимулювання соціальної відповідальності бізнесу та підтримку соціальної самоорганізації населення.

Важливим ресурсом розвитку є комплекс ціннісних орієнтацій, світоглядних настанов, мотивацій, моральних норм поведінки та правил взаємодії – феноменів, що утворюють унікальні духовні ресурси, мобілізують людей, спонукають їх до активності у всіх сферах життєдіяльності. Про значення таких ресурсів, а також про умови та засоби їх залучення до соціально-економічного розвитку йшлося у доповіді к.соц.н. **О.В. Воловодою**.

Учасниками конференції були опрацьовані рекомендації, що містять перелік конкретних заходів, спрямованих на розвиток людського потенціалу й соціальної інфраструктури регіонів, територіальних громад і самоорганізації населення, підвищення рівня та якості життя населення, формування трудового потенціалу й соціального капіталу, забезпечення інноваційного розвитку регіонів, а також сприяння формуванню та реалізації соціальної політики на підприємствах. Рекомендації надіслані органам законодавчої та виконавчої влади, органам місцевого самоврядування. Також за результатами конференції видано збірник матеріалів у двох томах.

*НОВАК І.М.,
кандидат економічних наук,
Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України*